

2866

פ ר ו ט ו ק ו ל מ ס' 97 / ג

מישיבת ועדת הכספים

ביום ד' י"ד בתמוז תשי"ח - 2.7.58

בשעה 0900

נ נ כ ח י מ :

א . ג ו ר י - ה י ו " ר
א . א פ ר ת י
ו . ב ד ר
ש . ד י י נ
א . ה ר צ פ ל ד
א . כ ה נ
נ . ל ו י נ
ז . ס ו ז א י ב
י . ס פ י ר
ז . צ ו ר
מ . ק ל מ ר
א . ק ר ג מ נ
ח . ר ו ב י נ

מ ר ז מ נ י מ :

ד"ר ברוש - נציב מס-הכנסה
ד"ר קטרון - נשרד המשפטים

מ ז כ י ר :

ש . ב ז ק

ס ד ר ה י ו מ :

חוק לחיקון פקודת מס-הכנסה
תשי"ח - 1958 (סעיף 4)

=====

ה י ו " ר י . ג ו ר י :

אני פותח את הישיבה.
חבר-הכנסת בדר, אחה הצעת להקים וועדת שנה.
ישבתי עם בזק, ובידו נמצא לוח של כל וועדות המשנה הפועלות על מנת
לסיים את מלאכתן. ואלה הן הוועדות. ענין הפחת, דוח מבקר המדינה -
הוועדה עובדת באופן אינטנסיבי מאד. יש תקציב הבטחון, נכסי נפקדים.
פחת - בחוק זה רוצים לתח הקלות ליהודים, ואם יש לעשות הקלות ליהודים
הרי צריכים להזדרז לסיים את החוק ולא להשהותו. גמלאות לשופטים,
בלו על דלק - כמעט נגמר, ענין הארנונה.

ש . ב ז ק :

קיים גם הענין של צווים לפי חוק חשלומי
חובה.

היו"ר י. גורי:

אי-אפשר לחלק יותר את חברי הוועדה, זה לא ניתן. אין כל אפשרות באופן פיסי לעשות זאת, ולא תהיה ברירה כמעט, לא מטעמים עקרוניים.

ש. בזק:

ברגע שיגמרו את ענין הפחת יהיה מקום לוועדת המשנה.

ח. רובין:

בענין החוק. בסעיף ד(2) של חוק המבקר, בקשר להוצאות נסיעה, אני מציע למחוק הסכמים קבוציים" ולאמר רק לפי הסכם.

את המלים: "

ד"ר ברוש:

הייתי בכל זאת רוצה להשאיר את המלים האלה, אם כי אני יכול להבטיח שאנו נפעל לפי העקרון שתשלומים של המעביד לא ייחשבו כהכנסה במסגרת התקנות, ואתן דוגמה. נניח שרופא משלם לאסיסטנטית שלו הוצאות נסיעה ואין בכלל חוזה קבוצי כזה. אינני יודע אם יש בכלל איגוד אסיסטנטיות. (קורא את הגדרת חוק ההסכמים הקבוציים).

אתמול כבר נאמר שאפשר להתחמק מכל הענין. זאת אומרת, מישהו מקבל 500 לירות זהמעביד לא רוצה לתת לו יותר, אז הוא אומר: טוב, אם אתה רוצה אתן לך 490 לירות ו-10 לירות הוצאות נסיעה. באיזה צורה שהיא יש לי הגנה - אם דבר כזה כתוב. אני מבטיח שאנו לא מחפשים דרכים, אנו נתיר זאת, אבל אינני יודע מה יכולות להיות התוצאות.

ח. רובין:

אני חושב שבדרך כלל לא צריכים לתת הקלות אדמיניסטרטיביות בלי שזה יהיה בחוק. אני לוקח את "תמנע" או הכותנה, מתוך סיבה זאת שאם אתה נותן את ההנחה הזאת אתה פועל שלא בניגוד לחוק. אני לא בא לקרוא אותך לדיון. אני חושב את הדבר הזה לדבר בלתי רצוי. מצד שני, הכותנה ו"תמנע", מקומות עבודה מסודרים תמיד ישיגו את זה. אבל אם המדובר הוא על מקום עבודה קטן המעסיק חמישה עד עשרה עובדים, וההסתדרות אינה מטפלת בפועלים - זה לא יהיה. הדבר הזה ייצור התמרור.

היו"ר י. גורי:

השאלה היא מה אנו רוצים. שגם חוזה בין מעביד אחד, גם כשאינן הסכם, גם כשאינן ארגון, נקרא לזה חבר לצורך זה. זאת אומרת שגם בהסכם מסוג זה יוכלו להנות הוצאות הנסיעה ממפתח במס הכנסה. אם זו הכוונה צריך לתת לכוונה זאת לבוש מסויים. החברים שמציעים זאת, הייתי מבקש לדעת האם זו דעתם.

ח. רובין:

הכוונה פשוטה. בכל מקרה שנותן עבודה משלם בתום לב את הוצאות הנסיעה, לא לקחת מזה מס-הכנסה.

ש. דייך:

לא-רק זה. מי שלא משלמים לו, הוא יותר מקופח היות והוא משלם מכיסו.

היו"ר י. גורי:

ד"ר ברוש אומר, אילו הסכים שזה יחול על כל המקרים ללא יוצא-מהכלל, לא היה אכפת לו אילו מחקנו את ההגדרה. אבל ברור מדבריו שהוא איננו מסכים לזה. הוא רוצה שניתן לו אפשרות של 99.9% לנהוג כך, וב-0.1% לא לנהוג כך. הייתי מבקש ממך להסביר למה לא.

ד"ר ברוש:

הואיל ולא תפקידי לדאוג לדברים הסוציאליים, יש לנו כאן איזה יתרון אדמיניסטרטיבי. נניח שיש אצל מעביד 10 פקידים, 3 מקבלים ו-7 לא מקבלים. אני רוצה לדעת שאם בא אלי היום מעביד ואומר לי: אני משלם הוצאות נסיעה, אז אני יודע שהוא משלם את הוצאות הנסיעה לכל אחד ואחד. אם לא תהיה לי פה כל מסגרת, הענין מתפצל להסכם אישי בין המעביד לבין עובד אחד. נניח שיש עובד אחד, זה מספיק לי אם הוא נותן לו. אבל אם ישנם עשרה עובדים אשר מהם 3 מקבלים ו-7 לא מקבלים, אני לא צריך אפילו לשאול, אתה משלם - אני מקבל את זה.

הייתי רוצה שתשאר מסגרת והעניין לא יפוצל להסכם אינדבידואלי בין המעביד לבין עובד אחד, למי שהוא רוצה הוא משלם, למי שאינו רוצה - לא משלם. בתחום זה לא נחפש לנו נימוקים מיוחדים.

א. כהן:

אני רוצה לאמר שהנסיון מלמדני שכאשר בחוק מס-הכנסה ניתנת איזו הנחה, נפתח פתח. ובמסגרת האפשרויות החוקיות כל נישום מנצל את זה במלוא האפשרויות החוקיות הניתנות לו בחוק. על-פי הנסיון הזה אני אומר שלמעשה במציאות שלנו, כל פקיד, כל קבוצת שכירים במפעל הכי-קטן, לא-רק שיכולה לסדר הסדר אלא תסדר הסדר עם המעביד על פי אחד מהשנים. או שבאמת תדרוש דמי-נסיעה - מה שזה קשה - או שהיא תציע ששכר היסוד יהיה בנוי אחרת, מתוספת יוקר ו-עשר לירות דמי נסיעה מפני שדמי הנסיעה האלה הם בשיא של מס-הכנסה, 15 - 20 לירות. זה ניתן לפי החוק.

אם אני רוצה לת הנחות למס-הכנסה בדרך האחורית, צריך למחוק הסכם קבוצי. אבל אני בע ההנחות בשער הראשי וכן הייתי רוצה שנשאר במסגרת של דמי-נסיעה הפטורים ממס, ולא של תוספת במס. אני אומר שצריך להשאר ההסכם הקבוצי. לא שבכל מקרה אפשר יהיה לרשום שהסדר דמי הנסיעה פטורים ממס. זאת הנחה של מס-הכנסה בדלת האחורית, ואנו עולים כאן שלב נוסף של חוסר-יושר במס-הכנסה. אני אומר, שבכל מקרה שקבוצת שכירים תרצה, היא תשיג הסכם ותרשום אותו.

ד"ר ברוש:

לאן נגיע? נגיע למצב כזה שבמקום עבודה הוא ישלם 300 לירות ולא ידאג לשום דבר, אלא אחר-כך יבואו אלי ויגידו לי: כן, אבל בתוך 300 הלירות יש 8 ל"י הוצאות נסיעה. אני אגיע לזה שאצטרך להתיר הוצאות נסיעה של עובד הנמצאות בתוך המשכורת ואת זה דוקא אני רוצה. אני רוצה לפתוח את הפתח להתיר הוצאות נסיעה כהוצאה לגבי העובד. אם אעשה זאת, אצטרך מחר להתיר זאת לכל החזית. אני מבקש שהמסגרת הזאת של משכורת + הוצאות נסיעה תשאר לי. אני מצהיר פה באופן חגיגי שאנו בשטח זה לא נחפש לנו נימוקים. בדרך כלל, אם אנשי מס-הכנסה יכולים לתת הקלה במסגרת החוק ובאנלוגיה לחוק - הם עושים זאת.

ש. דייץ:

הנימוקים שלך אינם משכנעים. אמרת שני דברים. אנו לא רוצים לפתוח דרך לפטור מהוצאות של נסיעה כי זה עלול להגיע לרבים. זה לא נימוק שאתה לא רוצה. זה נימוק? השאלה האם זה צודק והשאלה אם התחלת בכך. התחלת ואתה נותן. אתה נותן לבעלי מפעלים הנוסעים במכוניותיהם הפרטיות ורושמים זאת כהוצאות ייצור, בנזין ואחזקה, את זה אתה מקבל. אתה מקבל גם מפועלים מאורגנים שמקבלים במסגרת מאורגנת על ידי בעל המפעל. אתה אומר שאתה לא רוצה לפצל את זה. גם זה לא נימוק. השאלה אם זה צודק או לא צודק. ודאי שזה לא נוח. נוח יותר לעסוק עם 1000 אנשים בפעם אחת מאשר עם כל אחד ואחד.

אתה מקפח את הדל בתוכינו. אדם שאינו מאורגן במפעל, אדם שאינו מאורגן על ידי כך שבעל המפעל משלם, הוא יחיד והוא דל כי אינו מסודר ואינו קבוע, על כן הוא דל. הוא נוסע ומשלם מכיסו, אז דוקא הוא לא מקבל שום-דבר. אני דואג לאדם ואתה דואג שיהיה לך יותר נוח.

קיימת שאלה של חקלאים. אם אתה נותן פטור להוצאות נסיעה לבעל תעשייה, לתעשיינים וחרושתיים בעיר, אז גם לחקלאי ישנן הוצאות נסיעה, אם הוא נוסע בטרקטור למקום העבודה לחרוש, גם לו יש הוצאות נסיעה וגם הוא זכאי ורשאי לקבל פטור על הוצאות נסיעתו. השאלה היא איך לעשות זאת. נדמה לי שהיה לכם פעם - אולי יש לכם גם היום - פטור לתרומות בענייני צדקה, בעניינים לאומיים. נתנו אז פטור מסויים לפי דרגות שונות. תעשה גם פה סידור כזה. אני דואג לצדק שבדבר ואתה צריך לתת את אותו הפטור לכולם גם לחקלאים כמו לאחרים.

י. בדר:

אני רוצה לאמר שאנו מוכרחים לספל בארץ כמו שהיא. יש אולי ארצות בהן אפשר להגיד לעובד, אתה עובד בבית-חרושת פלוני בתל-אביב ואתה גר בפתח-תקוה, מי ציווה עליך לגור בפתח-תקוה? בגלל זה שאתה גר בפתח-תקוה אתה תדרוש ממני הוצאות נסיעה? מסיבות שלך אתה מעדיף את האוירה של פתח-תקוה גינות שקט וכו' על תל-אביב, אז הוצאות הנסיעה זה ענייני. בארץ הדבר המרכזי הוא שאדם מוכרח לגור במקום בו הוא מצא דירה, ולעבוד - במקום בו הוא מצא עבודה. אצלנו כמעט שאין סיכוי לאדם להתאים את מקום מגוריו עם מקום עבודתו. נניח שיש פועל העובד ב"עלית" וגר רמת-גן ובין פועל שעובד באותו בית-חרושת וגר בפתח-תקוה, הרי ביניהם קיים הבדל, וההבדל הזה איננו תלוי בזה אם בעל-בית-החרושת משלם לו דמי-נסיעה או לא. בעל בית-חרושת "עלית" יכול להגיד לפועל: חסלה לי, אני משלם בעד עבודה. אתה לא עובד יותר מאשר פלוני הגר ברמת-גן. נאים לי מאד שאתה עובד אצלי אבל למה אשלם לך בעד זה שאתה גר בפתח-תקוה?

אי-אפשר להסתפק בהודעה שהמעסיק משלם דמי-נסיעה. יש להפריד בין הוצאות הנסיעה ובין שכר העבודה. המקרים היותר חמורים הם כשאר המעסיק לא משלם דמי-נסיעה והם כולם על העובד. במקרה הראשון אפילו לא היו נותנים הקלה במס-הכנסה, העובד בכל זאת מקבל חלק של דמי-הנסיעה. במקרה השני הוא לא מקבל שום דבר ובכל זאת הוא מקופח לאשחו ולילדיו. זאת המציאות בארץ. אולי זה לא כך בצרפת או באנגליה, יתכן שבארצות אלה אפשר ביתר קלות להתאים את מקום המגורים למקום העבודה. אצלנו הדבר הזה - בארץ של שיכונים - זה עניין של הצדק הסוציאלי.

ד"ר ברוש טוען שקשה לבדוק. אני חושב שבמידה רבה הוא לא צודק. מה שכתוב בכל כרטיס נישום למס-הכנסה, ומה שכתוב בכל דוח, זה כבר כתוב. בכל מקום כתוב גם מקום המגורים וגם מקום העבודה. שתי כתובות אלה נותנות יסוד, אפשר לבדוק זאת בנקל ואין צורך לבדיקות נוספות.

י. ספיר:

מה קרה לחמשת האחוזים? הם נשארו בתיקונים החדשים?

ד"ר ברוש:

כן.

היו"ר י. גורי:

היתה כאן התפתחות מעניינת. כשבאו חמשת האחוזים, הם באו במקום הכל כולל הוצאות נסיעה. אחר כך נזכרו ואמרו: 5% הם 5%, אבל מלבד הוצאות הנסיעה.

ז. צור:

אני מאמין לדברי ד"ר ברוש כשהוא אומר שפקידי מס-ההכנסה בדרך כלל גמישים בבירור עם החייבים במס. בדרך כלל זה לא כל כך מתאים עם עובדים שמקבלים את שכרם. שם ישנן הוראות. השכירים והפקידים לא משתתפים בבירור לפחת המס. אם לפי ההוראות, ובמידה והם פועלים לפי ההוראות, ובמידה וקיים ייצוג, מה שאתה מציע פרושו שבענין שאין חילוקי דעות - גם שר האוצר הכריז שזאת היחה כוונתו להחזיר לעובדים שמקבלים את הוצאות הנסיעה מהמעבידים - יכול להיות שגם לפי הבסיס הזה חלק לא יקבל, מאחר שהפירוט שניתן כאן בקשר עם ההסכם הקבוצי, הוא יוציא אותם מכלל זה ולא יעניקו להם. לכן אני מציע שתסכים להשמיט את הדבר הזה.

אם קיים הסכם קבוצי שהוא קובע איזה דבר בעין הוצאות הנסיעה, תהיינה הוראות. אבל במידה וזה יהיה הכלל, זה יוציא את האחרים, לכן אני מציע להוציא את הפסוק הזה.

ח. רובין:

הערה לדברי מר דיין. יש הגיון אבסטרקטי בדבריו, אם כך אז להמשיך. אני כאן עומד בצד האוצר. קודם כל אני אומר, איני יודע כמה זה עולה. לו ידעתי שזה יעלה 2 מליון לירות, יתכן שהייתי אומר, אבל אם אפשרי שזה יעלה 10 מליון לירות, יתכן שאני חושב שאת ה-10 מליון לירות האלה אני רוצה לחלק בצורה יותר צודקת.

נניח אדם שמרויח 6.600 - 8.000 ל"י, יש לו מכוננית והוא נוסע בה מהרצליה לחל-אביב, הנסיעה עולה לו 20 לירות לחודש. היות והשיעור השולי של המס שלו מגיע ל- 50%-60%, כלומר ההנחה שניתנת לו מ-20 לירות היא 60%-50%, והוא דוקא לא כל-כך נזקק מבחינה זו. לעומת זאת, פועל הנוסע מחולון לרמת-גן לעבודה מוציא 4 לירות לחודש והוא נמצא בדרגה של 25%-35%, הוא מקבל הנחה של לירה. כלומר, אם מרחיבים את העניין הוא פועל הרבה יותר חזק מבחינת האפקט הכספי, הקונקרטי, לגבי זה שיש לו שיעור שולי גבוה מאשר העובד ששילם מס-לפי השיעור השולי של 25%-35%.

ש. דיין: האם אינך יודע שהלירה שלו חשובה יותר מאשר 10 הלירות של השני?

ח. רובין: לכן אני אומר שברצוני לתת לו את הלירה או שתי הלירות בלי עניינים רבים. אבל אינני רואה בגלל השניה השניה, למה הוא ואני לא? אני חושב שהצדק כאן הוא לא כל כך חזק, זה עניין שראוי להיבחן, אבל אני לא אומר מראש - לא.

היו"ר י. גורי: ד"ר ברוש טוען, שגם אם אני אומר שאני לא רואה זאת כהכנסה עדיין, אינני בטוח אם אני לא משחרר חלק מההכנסה ממס, משום שאם אשיהסכם קבוצי, אני הולך על גשר ברזל ואני יודע שאותו דבר שאני משחרר ממס, באמת אין לראות זאת בגדר הכנסה, ואילו אם אני יורד מהבסיס הזה, מתערער אצלי הבטחון הזה.

ד"ר ברוש: זה הנימוק היחיד.

א. קרגמן: לא לראות זאת כהכנסה, לכן לא מוטל על זה מס. מבלי לקשור זאת עם מתן הקלות נוספות.

היו"ר י. גורי: הוא איננו בטוח שלאחר ההגדרה שאתה מציע אותה, הוא הולך על גשר ברזל ומשחרר באמת את אותו החלק שאינני בגדר הכנסה.

א. קרגמן: יש מהלך אחד של בקורת וזה ההסכמים בקבוציים. הוא טוען שיכול להיות שלא תהיה בקורת, תהיינה כל מיני קבוציות. מה שהצענו פה שבנוסף לזה - סידורים סבירים, שפקיד השומה יוכל לבחון אם יש אמת ויש הכנסה. איננו יכולים לפרט בחוק איזה סידורים, אבל סידורים כאלה שהאוצר יוכל לבחון אותם. אם אש' בעל מלאכה שאיננו קשור עם הסכמים קבוציים ויש לו שני בערים שעולה להם 10 לירות נסיעה, הוא מחזיר להם. יבוא ד"ר ברוש ויגיד שזה לא בהסכם הקבוצי והוא לא יאשר זאת. אנו אומרים: באם יש סידורים סבירים להנחת דעתו של פקיד השומה - זה יהיה בסדר.

ד"ר קטרון: רצייתי ללכת בעקבות הצעתו של קרגמן. נדמה לי שאפשר ללכת בדרך זו: איזה הסכם קבוצי, כמשמעותו בחוק הזה, או בהתאם להסדר אחר שבא עליו אישור הנציב, או שזה בהתאם לכללים שיקבעו בתקנות.

ד"ר ברוש: אפשר להגיד פשוט: על כל סכום המשתלם, שלא יעלה על הסכום כפי שייקבע בתקנות, לכיטוי ההוצאות.

ס. קלמר: אני שומע שד"ר ברוש מסכים לחלק זה. ברצוני לשאול את ד"ר ברוש, האם ניתנה התשובה לבעיה של פועל שכיר אשר המעביד לא משלם לו והוא מוציא את ההוצאות מכיסו, האם מתחשבים בזה או לא? האם יש על זה הסכמה?

היו"ר י. גורי: אם הוא לא הודיע שהוא מסכים, סימן שאינו מסכים.

ס. קלמר: ד"ר ברוש יביא נוסח מותאם עם ד"ר קטרון, ועל-פי נוסח זה - יידונו.

סעיף 4(א)-(ב)

י. בדר:

איני מבין את ההבדל בין סעיף 4 (א) ל- 4 (ב).

אם זה ענין של עודד השקעות הון זר בצורה פיננסית של הון נזיל בארץ, אני לא רואה שום הבדל בין אלה שיקנו ניירות ערך בחוץ-לארץ לבין אלה שיחזיקו כאן פקדונות בבנקים. החוק הזה אומר שבמקרה ראשון צריך לשלם 25% מס, ובמקרה השני לא משלמים מס הכנסה. אני שולל שיטה זאת ואני מציע שבשני המקרים ישלמו.

ד"ר ברוש:

הריבית המשתלמת לתושבי חוץ על סמך אגרות חוב, גם היום מנכים 25% ואין אנו מציעים אחרת. אין לנו את המכשירים לזה לקחת ממנו אולי יותר מ-25%, ו-25% הוא השיעור הנמוך ביותר בחוק. אין אנו רצים אחרינו כי אפשרות כזאת אינה קיימת כלל. יש לנו הערכה. נניח אנו מוצאים שמישהו קיבל 3.000 לירות רבית על אגרות חוב, לפי החוק ניכינו ממנו 25%, אז יש לנו הערכה. אבל מגיע לי ממנו יותר, אני לא יודע איך אני אגבה את זה ממנו, אצטרך לעשות איזה ליגליזציה אצל מטבע החוץ ואצטרך למצוא מישהו שישמש לי סוכן. כל זה לא ניתן לביצוע ולמעשה אנו לא גובים ממנו יותר מאשר מורידים במקור.

אנו מבקשים ליגליזציה בחוק הזה.

י. בדר:

אני מציע למחוק את ה- 25%.

ז. סוזאין:

ד"ר ברוש, אם אינני טועה, מספר פעמים הצעת - כדי לעודד מפעלים מקומיים וחברות - להפיץ את מניותיהם או אגרות החוב דרך בורסה. מריבית ומדיבדנדה שהשתלמה על המניות או אגרות החוב, שיפייצו אותם באמצעות הבורסה לקהל הרחב, שעל כל זה יינכו במקור 25% ותו לא. האם יש מקום להציע זאת בסעיף 8ב או באיזה סעיף אחר?

ד"ר ברוש:

על אגרות חוב כתוב פה.

ז. סוזאין:

פה מדובר על אגרות חוב השייכות לתושב חוץ. אני מדבר על תושבי הארץ.

ד"ר ברוש:

דומני שבסעיף 8ב כתוב על דיבידנדות.

הי"ר י. גור:

ישבנו עם ד"ר פרדר. החברים ביקשו להפסיק בשעה 3, אכלנו ארוחת צהרים טובה, לא יהיה מן הנימוס שלא נקיים את המשך הישיבה.

ס ז כ מ:

הישיבה עם ד"ר פרדר תתקיים בתאריך 13.7, משעה 10.30 - 13.00.

הישיבה ננעלה בשעה 10.05.